

«Жаһандық күзіреттілік»

факультатив курсы

Сыныбы: 9

Сағат саны: 34

Пән мұғалімі: Такиров О.М

2023-2024 оқу жылы

Түсінік хат

«Жалпы білім беретін ұйымдар үшін жалпы білім берудің, таңдау курстары мен факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым Министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі №115 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым Министрінің 2014 жылғы 15 шілдедегі №281 бұйрығына сәйкес 2016-2017 оқу жылынан бастап оқу үдерісіне

«Дінтану негіздері» факультативтік курсының орнына «Зайырлылық және дінтану негіздері» факультативтік курсы енгізілді. «Зайырлылық және дінтану негіздері» пәнінің мәні және маңызы оның қазіргі қоғам қажеттілігі мен тұрақтылығының ғылыми тұғырнамасы ретіндегі өзектілігінен, қоғам тарихы, мәдениеті мен рухани құндылығын анықтайтын бастаулардан тұрады. Зайырлылық және дінтану негіздері жалпы орта білім жүйесіндегі әлеуметтік-гуманитарлық және қоғамтанулық білім алудың құрамдас бөлігі болып табылады.

Қазақстанның қазіргі саясаты еліміздегі көптеген этностар мен мәдениеттер арасындағы этносаралық, конфессияаралық құрмет пен төзімділікті, өзара татулықты орнатуға, рухани-адамгершілік құндылықтардың ортақ жүйесін құруға бағытталған.

Дін және мәдениет, дін және мемлекет, дін және өркениет қатынастары мен тарихын білу адамзаттың сан ғасырлық тәжірибесінің рухани көрінісін тану болып табылады.

Қазақтың белгілі ойшылдары - әл-Фараби, Қожа Ахмет Йасауи, Абай, Ыбырай, Шәкәрім өздерінің рухани мұраларында ел тарихындағы діннің рөлі мен оның жеке тұлғаны жан-жақты қалыптастырудағы маңызын тарихи сана мен тәжірибе негізінде ашып көрсетті.

Пәннің оқыту мақсаты:

білім алушыларды зайырлылық қағидатын құндылық, яғни мемлекет тұрақтылығының басты факторы ретінде қабылдауға, дінді зайырлы таным аясында тануға үйрету;
діни сенім бостандығы, әлемдік және дәстүрлі діндердің, жаңа діни қозғалыстардың тарихы мен қазіргі жай-күйі, теріс пиғылды діни ағымдар мен тыйым салынған діни ұйымдар туралы жан-жақты білімін қалыптастыру;

3) оқушыларды экстремизм, терроризм және діни радикализм идеологияларын қабылдамауға үйрету, рухани-адамгершілік құндылықтар негізінде толеранттылық қасиетке тәрбиелеу және олардың гуманистік дүниетанымын қалыптастыру.

Пәннің оқыту міндеттері:

білім алушыларға діннің мәні, тарихы және оның қазіргі қоғамдағы рөлі жөнінде жүйелі мәлімет беру

зайырлылық ұстанымдарын мемлекеттілік пен тәуелсіздіктің негізі ретінде таныта отырып, осы бағыттағы білімін қалыптастыру;

зайырлылық тұрғысынан діни сана, діни сенім, діни таным және діни тәжірибе негіздерін салыстыра білуді үйрету;

діннің дүниетанымдық, мәдениеттанымдық және адамгершілік мәнін түсіндіру;

оқушыларды діни сенім бостандығын құрметтеуге, толеранттылыққа баулу арқылы қазіргі қоғамдағы діни ағымдарға зайырлылық ұстанымы негізінде баға бере алатын дағды қалыптастыру;

Қазақстандағы этносаралық, конфессияаралық келісімді зайырлылық ұстанымдарының нәтижесі ретінде таныта отырып, оқушылардың бойында азаматтық мінез бен жауапкершілік қасиетті тәрбиелеу;

экстремизм, терроризм, діни радикализм секілді жаһандық жағымсыз құбылыстардың теріс идеологияларының ұлттық қауіпсіздікке, зайырлылық ұстанымдарына, қоғам тұрақтылығына төндіретін қауіп-қатерін түсіндіре отырып, зайырлы мемлекет қағидаттарына құрмет сезімін тәрбиелеу;

білім алушылардың бойында діни әдебиеттер, электрондық ресурстар және бұқаралық ақпарат құралдары материалдарын салыстыра білу және сыни тұрғыда сараптау мәдениеті мен қабілеттерін қалыптастыру;

9) құқықтық сауаттылықтың қоғам өміріндегі маңызын түсіндіре отырып, осы тұрғыдағы білімін арттыруға, Қазақстан адамдары мен азаматтарының құқықтары мен еркіндіктерін сыйлауға тәрбиелеу;

Бағдарламада ұсынылған материалды игеру барысында «Қазақстан тарихы», «Дүниежүзі тарихы», «Адам. Қоғам. Құқық», «Этносаралық қатынастардың қалыптасу тарихы», «Қазақ

әдебиеті», «Өнер» сияқты пәндермен және «Абайтану» курсымен пәнаралық байланыс пен сабақтастықты орнату қарастырылған.

Оқу жүктемесінің көлемі:

9-сыныпта - аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

Ғарифолла Есім, Есбосын Смағұлов

Зайырлылық және дінтану негіздері «Білім» баспасы, 2016 жыл

«Зайырлылық және дінтану негіздері» 9 сынып, аптасына 1 сағат, жылына 34 сағат.

	р/с	Ауыспалы тақырыптар	Сабақтардың тақырыбы	Оқудың мақсаттары	Сағат саны	Мерзімі
I тоқсан						
1	1		Кіріспе: «Зайырлылық және дінтану негіздері» пәнінің мәні	Курстың мәнімен, мақсатымен, мазмұнымен таныстыру	1	
2	2	Зайырлылық және зайырлы мемлекет	Зайырлылық және зайырлы мемлекет: ұғымы, мәні, сипаты.	Зайырлылық және зайырлы мемлекет: ұғымы, мәні, сипатын түсіндіру	1	
3	3		Зайырлы мемлекет және дін.	Мемлекетпен дін арасындағы байланысты сипаттау	1	
4	4		Білім жүйесіндегі зайырлылық қағидаттары	Білім жүйесіндегі зайырлылық қағидаттарын түсіндіру	1	
5	5	Дін - рухани мәдениет феномені	Діннің мәні, анықтамасы, әлеуметтік маңызы, шығу тегі, жіктелуі мен түрлері.	Діннің мәні, анықтамасы, әлеуметтік маңызы, шығу тегі, жіктелуі мен түрлерін сипаттау	1	
6	6		Дінтану ғылымының қалыптасуы мен дамуы. Негізгі діни ұғымдар.	Дінтану ғылымының қалыптасуы мен даму ерекшеліктері н анықтау	1	
7	7	Ежелгі діни сенім түрлері және ұлттық діндер	Діннің бастаулары мен тарихи түрлері. Көне наным-сенім нысандары және ұлттық діндер. Ежелгі Египеттегі, Грекиядағы, Римдегі діндер.	тотемизм, анимизм, фетишизм, магия сияқты ежелгі діни наным-сенімдерді білу ; негізгі діни ұғымдарды (Құдай, ғибадатхана, абыз, қасиетті жазбалар, пұт)	1	

8	8		Индуизм. Конфуциандық. Даосизм. Синтоизм. Иудаизм. Тора және Талмуд.	түсіндіру. негізгі діни ұғымдарды (Құдай, ғибадатхана, абыз, қасиетті жазбалар, пұт) түсіндіру Ежелгі Азия діндерінің ерекшеліктері н анықтау	1	
II тоқсан						
9	1		Тәңірлік. Ежелгі түркі дүниетанымындағы тәңірліктің орны	Ежелгі түркілердің іні сенімдеріне сипаттама бере отырып, қазіргі кезде өміріміздегі тәңірлік дінге тән салт- дәстүрлерге сипаттау;	1	
10	2	Әлемдік діндер	Буддизм: діни ілімінің негіздері, тарихы, тәжірибесі және таралу аймақтары. Буддизмнің негізгі тармақтары	Үнді діні мен Қытай, Жапония діндерінің басты ерекшеліктері мен таныстыру.	1	
11	3		Христиан діні: діни ілімінің негіздері, тарихы, тәжірибесі және таралу өңірлері.	ежелгі қоғамның дамуына христиан дінінің ықпалын сипаттау	1	
12	4		Иисус Христос және Інжіл.	Христиандық діни түсінікте Иисус кім екенін анықтай отырып, христиан діні аз уақыт ішінде үлкен идеялық күшке айналу себепін анықтау	1	
13	5		Христиан дінінің негізгі бағыттары	Христиан дінінің	1	

			(православие, католицизм, протестантизм)	ағымдарын салыстыра отырып, ерекшеліктері н ажырату		
14	6		Қазіргі замандағы христиан діні	Миссионер ұғымына түсінік бере отырып, христиандық діни мерекелердің тарихи маңызын түсіндіру	1	
15	7		Ислам: діни ілімінің негіздері, тарихы, тәжірибесі және таралу өңірлері.	Ислам дінінің пайда болуы мен таралу тарихын сипаттау	1	
16	8		Мұхаммед – пайғамбар. Қасиетті кітап – Құран.	Мұхаммед пайғамбардың ислам дініндегі маңызын анықтау; Құран Кәрімнің неліктен қасиетті саналатынын түсіндіру	1	
III тоқсан						
17	1		Ислам дініндегі бағыттар. Мұсылман құқығының негізгі мектептері (мазхабтар).	Ислам дінінің бағыттарын сипаттау, мұсылман құқығының негізгі мектептерінің пайда болу себептерін анықтау	1	
18	2		Ханафи құқықтық мектебінің ерекшеліктері мен маңызы. Сопылық танымдық мектебі.	Ханафи құқықтық мектебінің ерекшеліктері н сипаттау; сопылық танымның қалыптасу тарихын түсіндіру	1	
19	3		Ислам, ғылым және мәдениет.	Исламның ғылым мен	1	

				өркениет тарихындағы, адамзат тарихындағы орнын түсіндіру		
20	4	Қазақстандағы діндер.	Қазақстандағы ислам діні: исламның Қазақстанда таралуы.	Исламның қазақ жеріне таралуының алғышарттары н анықтау; қазақ даласында мұсылмандықты қабылдауын сипаттау	1	
21	5		Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы исламның рөлі.	Қазақ мемлекетін нығайтуға үлес қосқан тұлғаларын анықтау	1	
22	6		XX ғасырдағы және қазіргі кезеңдегі Қазақстандағы ислам. Ханафи құқықтық нормаларының Қазақстанда таралуы	Патша үкіметі тұсындағы діни ахуалға, кеңестік кезеңде дінге бет бұру мәселесіне сипаттау	1	
23	7		Қазақстанда христиан дінінің таралуы. Қазақстандағы православие шіркеуі.	Қазақстанда православиенің таралуы мен даму ерекшеліктері не сипаттау	1	
24	8		Қазақстандағы католицизм және протестантизм	Қазақстанда католицизм мен протестантизмнің таралуы мен даму ерекшеліктері не сипаттау	1	
25	9		Қазақстандағы ислам мәдениеті. Қазақстандағы исламдық сәулет өнері. Ислам жазба мәдениетінің ескерткіштері.	Ислам дінінің қазақ мәдениетіндегі орнын анықтау; ислам сәулет өнерінің үлгісі болған ғимараттарды сипаттау	1	
26	10		Әл-Фараби, Жүсіп	Діни	1	

			Баласағұн, Махмұд Қашқари, Ахмет Йүгінеки, Хусамеддин Сығнақидің философиялық-ағартушылық және діни көзқарастары.	ғұламалардың ислам діні туралы діни-философиялық және моральдік көзқарастарын сипаттау		
IV тоқсан						
27	1		XIX-XX ғасырдағы дін ғұламалары. Абай мен Шәкәрімнің діни мұралары	XIX-XX ғасырдағы ақын-жазушылардың діни мұраларының маңызын анықтау	1	
28	2	Жаңа діни қозғалыстар.	Жаңа діни қозғалыстар туралы түсінік, сипаты және ерекшеліктері. Жаңа діни қозғалыстар мен дәстүрлі діндер дилеммасы	Жаңа діни қозғалыстардың ерекшеліктерін анықтау	1	
29	3		Теріс пиғылды діни ағымдар, олардың белгілері және зардабы. Тыйым салынған діни ұйымдар.	Теріс пиғылды діни ұйымдардың ерекшеліктерін анықтау; теріс пиғылды діни ғұрыптардың ықпалына түскен адамдарды сипаттау	1	
30	4		Терроризм – дінге жат ұғым. Діни экстремизм мен терроризмнің ұлттық қауіпсіздікке қатері	Лаңкестік пен экстремизм ұғымдарын анықтау; Қазақстанда қызметіне тыйым салынған экстремистік және террористік ұйымдарын сипаттау	1	
31	5	Қазақстан – дінаралық келісім аумағы.	Қазақстан Республикасының дін туралы заңнамасы.	Қазақстанда мемлекет пен діннің арақатынасын анықтай отырып, дінге қатысты	1	

				азаматтардың құқықтарын түсіндіру		
32	6		Зайырлылық – мемлекеттік жүйенің және ұлттық қауіпсіздіктің тұғыры. Діни сенім бостандығы туралы түсінік.	Қазақстандағы діни сенім бостандығы мәселесін сипаттау	1	
33	7		Қазіргі Қазақстандағы дінаралық татулық пен келісім тұғырнамасы	Дінаралық түсіністіктің маңыздылығы н түсіндіру	1	
34	8		Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан Республикасында және халықаралық қауымдастықта бейбітшілік пен дінаралық келісім орнату саласындағы саясаты	Қазақстан Республикасының Президенті Н.А. Назарбаевтың Қазақстан Республикасында және халықаралық қауымдастықта бейбітшілік пен дінаралық келісім орнату саласындағы саясатын сипаттау	1	